

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2014 m. vasario 5 d.
(OR. en)

6113/14
ADD 3

JAI 61
GENVAL 6

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinio sekretoriaus, kurio vardu pasirašo direktorius Jordi AYET PUIGARNAU
gavimo data:	2014 m. vasario 3 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generaliniam sekretoriui Uwe CORSEPIUSUI
Komisijos dok. Nr.:	COM(2014) 38 final Annex 3
Dalykas:	ES kovos su korupcija ataskaitos PRIEDAS „ČEKIJOS RESPUBLIKA“

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2014) 38 final Annex 3.

Pridedama: COM(2014) 38 final Annex 3

Briuselis, 2014 02 03
COM(2014) 38 final

ANNEX 3

PRIEDAS

„ČEKIJOS RESPUBLIKA“

pridedamas prie

ES kovos su korupcija ataskaitos

ČEKIJA

1. ĮVADAS. PAGRINDINIAI ASPEKTAI IR APLINKYBĖS

Kovos su korupcija sistema

Strateginis požiūris. Po 1999 m. vyriausybė priėmė nuoseklias, visapusiškas kovos su korupcija strategijas. Atsižvelgdama į nedidelę pažangą, padarytą įgyvendinant 2011–2012 m. strategiją, Europos Komisija rekomendavo stiprinti kovą su korupcija¹. Nors per šį laikotarpį vyriausybė ėmėsi su teisėkūra nesusijusių priemonių, iki programos laikotarpio pabaigos padaryta pažanga teikiant teisės aktų projektus Parlamentui ir juos priimant yra nedidelė². Naujausioje 2013 m. sausio mėn. priimtoje kovos su korupcija strategijoje dar kartą nurodytos dauguma ankstesnėje strategijoje žadėtų priemonių, ji apima įvairias politikos kryptis, tačiau ši strategija tėra paprastas veiksmų išvardijimas³. 2013 m. gegužės mėn. iš dalies pakeitus Konstituciją buvo pakeistos parlamento narių neliečiamybės taisyklės.

Daugeliu atvejų vyriausybė ir savivaldybės bendradarbiavo su pilietine visuomene, siekdamos užkirsti kelią korupcijai ir nustatyti riziką, pavyzdžiui, viešųjų pirkimų srityje. Viešosios institucijos, mokslinių tyrimų įstaigos ir nevyriausybinės organizacijos yra surinkusios daug duomenų apie korupcijos suvokimą ir korupcijos patirtį. Mokslinių tyrimų institutai ir pilietinės visuomenės organizacijos sukūrė kovos su korupcija platformą, kad galėtų siūlyti teisės nuostatų pakeitimus, rengti mokymus ir dalytis gerąja patirtimi.

Teisinis pagrindas. Nors Čekijos baudžiamasis kodeksas iš esmės suderintas su Europos Tarybos baudžiamosios teisės konvencija dėl korupcijos, Europos Tarybos valstybių prieš korupciją grupė (GRECO) pateikė keturias rekomendacijas, nurodydama, kad būtina iš dalies pakeisti Baudžiamąjį kodeksą, kiek tai susiję su prekyba įtaka, visų pirma su pasiūlymu suteikti nepagrįstą pranašumą arba tokio pasiūlymo priėmimu ir su tariamos įtakos atvejais. 2013 m. vasario mėn. pabaigoje Teisingumo ministerija pateikė vyriausybei pasiūlymą iš dalies pakeisti nuostatas dėl prekybos įtaka, tačiau jo priėmimo procedūra buvo sustabdyta⁴. Čekija neseniai ratifikavo Jungtinių Tautų konvenciją prieš korupciją (UNCAC), prieš tai pašalinusi problemas, susijusias su sankcijų už nusikalstamą veiką taikymą juridiniams asmenims.

Institucinė sistema. Kovą su korupcija pavesta koordinuoti vienam vyriausybės komitetui. Specialus Čekijos policijos padalinys (UOKFK)⁵ tiria korupcijos atvejus ir finansinius nusikaltimus; korupcijos tyrimų skaičius auga⁶. „Transparency International“ atliktame 2011 m. Nacionalinės tarnybinės etikos sistemos vertinime padaryta išvada, kad ombudsmenas ir Aukščiausieji audito rūmai yra geriausiai gerą valdymą Čekijos Respublikoje

1 Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „2013 m. Čekijos Respublikos nacionalinės reformų programos ir konvergencijos programos vertinimas“, Briuselis, 2013 5 29, SWD(2013) 353 *final*.

2 Pateikti šie teisės aktų projektai: įstatymai dėl prokuratūros nepriklausomumo, interesų konfliktų, informacijos laisvės, specializuotų teismų sukūrimo, lobistinės veiklos reglamentavimo, Valstybės tarnautojų įstatymas, įstatymai dėl politinių partijų finansavimo, Aukščiausiuoju audito rūmų įgaliojimų išplėtimo, apie pažeidimus pranešančių asmenų apsaugos ir parlamento narių neliečiamybės reformos. Žr. Komisijos tarnybų darbinį dokumentą „2013 m. Čekijos Respublikos nacionalinės reformų programos ir konvergencijos programos vertinimas“, Briuselis, 2013 5 29, SWD(2013) 353 *final*, p. 29.

3 2013 m. birželio 16 d. Vyriausybės nutarimas Nr. 39, http://www.korupce.cz/assets/Strategy-2013-a-2014_FINAL.pdf.

4 http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoRC3%282013%291_CzechRepublic_EN.pdf

5 <http://www.policie.cz/clanek/stop-korupci.aspx>.

6 2011 m. priimta daugiausia kaltinamųjų išvadų per trejus metus – 781, palyginti su 697 2010 m. ir 688 2009 m. <http://www.ceskapozice.cz/en/news/society/anti-corruption-police-see-charges-soar-2011>.

užtikrinančios institucijos⁷. Nors ombudsmenas neturi konkrečių įgaliojimų spręsti su korupcija susijusių klausimų, jis teikia rekomendacijas ir teikia modelį, pagal kurį valstybės tarnyba gali veikti nešališkai ir skaidriai⁸. Įstatymų leidžiamoji valdžia iš esmės ignoravo ankstesniojo ombudsmeno, kuris atsistatydino 2013 m. gruodžio mėn., teiktas teisėkūros rekomendacijas. Aukščiausieji audito rūmai taip pat atlieka svarbų vaidmenį kovos su korupcija politikos srityje, pavyzdžiui, nurodo viešųjų pirkimų proceso trūkumus. Tačiau pastaruoju metu teisėkūros srityje dėtos pastangos stiprinti Aukščiausiųjų audito rūmų kompetenciją kovoti su korupcinėmis galiomis ir ją išplėsti į savivaldos lygmenį buvo nesėkmingos.

Apklausas

Nuomonių tyrimai. 2013 m. specialiosios „Eurobarometro“ apklausos⁹ duomenimis, 95 proc. Čekijos respondentų mano, kad korupcija jų šalyje plačiai paplitusi (ES vidurkis – 76 proc.). 80 proc. Čekijos piliečių manė, kad korupcija yra svarbiausia sprendtina problema šalyje¹⁰. Per 2012 m. nacionalinę apklausą 92 proc. respondentų nurodė, kad korupcijos lygis šalyje jiems nepriimtinas, o 1 proc. teigė, kad jis priimtinas¹¹.

Korupcijos patirtis. 28 proc. 2013 m. specialiosios „Eurobarometro“ apklausos respondentų teigė, kad korupcija turėjo poveikio jų kasdieniam gyvenimui (ES vidurkis – 26 proc.), o 8 proc. asmenų, kurie turėjo reikalų su apklausoje išvardytomis institucijomis, pareiškė, kad per pastaruosius 12 mėnesių iš jų buvo tikimasi kyšio (ES vidurkis – 4 proc.).¹²

Verslo tyrimai. Remiantis 2013 m. „Eurobarometro“ verslo apklausos¹³ duomenimis, 71 proc. Čekijos respondentų – tai didžiausias procentas ES – pažymėjo, kad korupcija yra didelė kliūtis verslui. 69 proc. respondentų nurodė, kad protekcionizmas ir nepotizmas yra kliūtis verslui. Šis rodiklis taip pat didžiausias ES. Iš 2011 m. nacionalinių apklausų matyti, kad 12,7 proc. verslininkų yra patyrę korupciją¹⁴, o 44 proc. teigė turėję galimybę už kyšį įgyti pranašumo¹⁵. Remiantis Pasaulio ekonomikos forumo 2013–2014 m. pasaulinio konkurencingumo ataskaita, Čekijoje dėl korupcijos kyla daugiausia problemų verslui¹⁶. Pagal šią pasaulinę konkurencingumo apklausą Čekijos Respublika iš 152 šalių užimą 46-ą vietą.

Kontekstas

7 http://www.transparency.org/whatwedo/pub/national_integrity_system_assessment_czech_republic.

8 Ombudsmeno ataskaitos skelbiamos adresu <http://www.ochrance.cz/en/reports/>.

9 2013 m. specialioji „Eurobarometro“ apklausa Nr. 397.

10 Čekijos Respublikos sociologijos instituto ir Mokslo akademijos Viešosios nuomonės tyrimų centro instituto metinis tyrimas, 2012 m. vasario mėn., <http://cvvm.soc.cas.cz/politicke-ostatni/nalehavost-zabyvani-se-oblastmi-verejneho-zivota-unor-2012>. Dar vienos 2011 m. nacionalinės apklausos rezultatai buvo panašūs: 84 proc. 18–65 metų amžiaus gyventojų nuomone, korupcijos lygis Čekijos yra aukštas, o vyriausybė nėra suinteresuota bausti už korupciją. IPSOS internetinė apklausa, 2011 m. birželio 13 d., <http://www.ipsos.cz/tiskove-zpravy/quo-vadis-korupce>.

11 http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a6865/f3/ps120709.pdf.

12 2013 m. specialioji „Eurobarometro“ apklausa Nr. 397. Panašus vertinimas pateiktas ir nacionalinėse apklausose – dešimtadalis gyventojų praėjusiais metais susidūrė su korupcija, 3 proc. prisipažino davę kyšį. Netiesioginės su korupcija susijusios patirties turi daugiau respondentų – 43 proc. gyventojų buvo girdėję apie korupciją kaimynystėje. IPSOS internetinė apklausa, 2011 m. birželio 13 d., <http://www.ipsos.cz/tiskove-zpravy/quo-vadis-korupce>.

13 2013 m. greitoji „Eurobarometro“ apklausa Nr. 374.

14 http://www.tyden.cz/rubriky/byznys/podnikani-a-prace/kazdy-osmy-podnikatel-se-setkal-s-korupci_210789.html – „Vodafone“ apklausa, atlikta 2011 m.

15 GfK apklausa „Corruption climate“, 2010 m. balandžio mėn., spaudos pranešimas pateikiamas adresu

http://www.gfk.cz/imperia/md/content/gfkpraha/press/2010/100406_nejzkorumpovanejsi_jsou_politicke_strany.pdf.

16 http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2013-14.pdf

Privatusis sektorius. Čekija į nacionalinę teisę visiškai perkėlė Pamatinį sprendimą 2003/568/TVR dėl kovos su korupcija privačiame sektoriuje¹⁷. EBPO kovos su kyšininkavimu darbo grupės 2013 m. pateikta nuomone, kyšininkų baudžiamąjį persekiojimą užsienyje galėtų labai sustiprinti bendradarbiavimas su pagrindiniais suinteresuotaisiais subjektais, įskaitant privačiojo sektoriaus atstovus, ir išreiškė susirūpinimą dėl to, kad jie nepakankamai nusimano apie kyšininkavimo užsienyje nusikaltimus.¹⁸ Čekijoje dar nėra karto nepareikšti kaltinimai dėl kyšininkavimo užsienyje. Du tyrimai tęsiasi, o vienu atveju nebuvo galima patraukti baudžiamojon atsakomybėn dėl to, kad nusikalstamos veikos įvykdymo metu negaliojo taisyklės dėl juridinių asmenų atsakomybės.

Parlamento narių neliečiamybė. Iš dalies pašalintos kliūtys, dėl kurių būdavo sunku aukšto lygio pareigūnus patraukti baudžiamojon atsakomybėn už kyšininkavimą¹⁹. Anksčiau Čekijos Respublikos Konstitucijoje buvo formuluotė,²⁰ pagal kurią parlamento nariai turėjo absoliučią neliečiamybę baudžiamojos persekiojimo atžvilgiu, išskyrus atvejus, kai atitinkami Parlamento rūmai balsavimu panaikindavo konkretaus parlamento nario neliečiamybę. Jeigu atitinkami rūmai neliečiamybės nepanaikindavo, parlamento nariams neliečiamybė baudžiamojos persekiojimo atžvilgiu būdavo suteikiama visam gyvenimui²¹. Po kelerius metus Parlamente vykusių diskusijų Konstitucijos pataisa nustatyta, kad neliečiamybė galioja tik kadencijos laikotarpiu. Pagal iš dalies pakeistą Konstitucijos nuostatą, baudžiamasis procesas gali būti pradedamas pasibaigus parlamento nario kadencijai arba net jei Parlamento rūmai neliečiamybės nepanaikino.

Pranešimas apie pažeidimus. Darbo teisės aktuose nustatyta bendroji apsauga nuo savavališko darbuotojų atleidimo ir diskriminacijos, tačiau nenumatyta speciali apsauga apie pažeidimus pranešantiems asmenims²². 2012 m. vyriausybės priimtame Etikos kodekse nustatyta prievolė pranešti apie korupcijos atvejus vadovybei arba teisėsaugos institucijoms, tačiau jame nėra numatyta užtikrinti apsaugą pranešėjams²³. EBPO kovos su kyšininkavimu darbo grupė 2013 m. ataskaitoje nurodė, kad Čekijos valdžios institucijos sudarė darbo grupę, siekdamas sustiprinti pranešėjų apsaugą. Ši darbo grupė pasiūlė iš dalies pakeisti keturis teisės aktus, kad įgyvendintus nediskriminavimo principus būtų užtikrinta papildoma apsauga²⁴. Iš nesenų atvejų, kai pranešėjai atskleidė neteisėtą veiklą ministerijoms vykdant viešuosius pirkimus, matyti, kad šios papildomos garantijos tikrai reikalingos.

Lobistinės veiklos skaidrumas. Čekijoje lobistinė veikla nereglamentuojama. Nėra konkrečios prievolės lobistams užsiregistruoti arba pranešti apie valstybės pareigūnų ir lobistų

17 COM(2011) 309 final, Briuselis, 2011 6 6. http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/docs/report_corruption_private_sector_en.pdf; „ZÁKON ze dne 27. října 2011 o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim;“, paskelbta adresu http://data.idnes.cz/soubory/pravo/A120305_VR_ZAKON_418_2011.PDF.

18 EBPO Kovos su kyšininkavimu darbo grupės ataskaita. 3 etapo EBPO Kovos su kyšininkavimu konvencijos įgyvendinimo Čekijos Respublikoje ataskaita, (2013) EBPO p. 46, pateikta adresu <http://www.oecd.org/daf/anti-bribery/CzechRepublicphase3reportEN.pdf>.

19 Konstitucinis aktas Nr. 98/2013 Rink., kuriuo iš dalies keičiamas Konstitucinis aktas Nr. 1/1993 Rink., Čekijos Respublikos Konstitucija su pakeitimais.

20 Čekijos Respublikos Konstitucijos 27 straipsnio 4 dalis.

21 Čekijos Respublikos baudžiamosios proceso kodekso 11 straipsnio 1 dalies c punktas.

22 Aktas Nr. 262/2006 Rink., Darbo kodeksas.

23 „VLÁDA ČR „Etický kodex úředníků minimalizuje korupční jednání“ Vláda ČR“, (2012), <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/eticky-kodex-uredniku-minimalizuje-korupcni-jednani-95380/>.

24 Vyriausybei pateikti šių keturių teisės aktų poveikio vertinimai, kuriuose siūlomi teisės aktų pakeitimai: Nediskriminavimo įstatymo, Civilinio proceso kodekso, Profesionalios kariuomenės įstatymo ir Tarnybos ginkluotose pajėgose įstatymo). EBPO Kovos su kyšininkavimu darbo grupė (2013 m.). 3 etapo EBPO Kovos su kyšininkavimu konvencijos įgyvendinimo Čekijoje ataskaita, EBPO p. 46, pateikta adresu <http://www.oecd.org/daf/anti-bribery/CzechRepublicphase3reportEN.pdf>.

ryšius. Čekijos saugumo informacijos tarnybos metinėje ataskaitoje nurodytos valstybės interesams kenkiančios praktinės problemos²⁵.

2. DALYKINĖS SRITYS

ES lėšų naudojimas

Iš ES struktūrinių fondų Čekijai 2007–2013 m. programavimo laikotarpiui skirta 26,7 mlrd. EUR. 2011 m. Komisija nustatė sistemingų Čekijos valdymo ir kontrolės sistemos trūkumų, susijusių su visų 14 Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo (ERPF / SF) programų įgyvendinimu²⁶. Dėl šių trūkumų Komisija 2012 m. kovo mėn. nutraukė visoms veiklos programoms skirtus mokėjimus ir paskelbė veiksmų planą, apimantį penkias pagrindines problemų keliančias sritis: nepakankamą paskirtųjų audito institucijų nepriklausomumą, audito institucijos veiklą, nacionalinę pažeidimų nagrinėjimo sistemą, vadovų patikrą (pirminio lygmens kontrolę) ir administracinius gebėjimus.

Įtarus korupciją vykdyti tyrimai, susiję su keliais aukšto rango pareigūnais, atsakingas už ES lėšų naudojimą. Šiaurės vakarų regione Europos Komisija 2011 m. nutraukė mokėjimus, atsižvelgusi į audito rezultatus ir į buvusiam vadovaujančiosios institucijos vadovui pateiktus kaltinimus dėl kyšininkavimo; šis asmuo už korupciją nuteistas penkerių metų laisvės atėmimo bausme²⁷. 2012 m. Čekijos policija pradėjo tyrimą, remdamasi Centrinės Bohemijos valdytojui pareikštais kaltinimais korupcija. Be to, 2012 m. Komisija nutraukė mokėjimus Centrinei Bohemijai.

Čekija sėkmingai įvykdė daugelį Komisijos veiksmų plane nustatytų reikalavimų ir 2012 m. spalio mėn. mokėjimai buvo atnaujinti beveik visoms veiklos programoms. Kalbant apie šiaurės vakarų regiono veiklos programą, 2012 m. pradėtos taikyti įvairios taisomosios priemonės, be kita ko, atlikti maždaug 22 proc. visų veiklos programos išlaidų finansinės pataisos. Be to, 2013 m. kovo mėn. mokėjimai visiškai arba iš dalies sustabdyti dar šešioms veiklos programoms, svarstomos tolesnės galimos finansinės pataisos. Kai kurioms programoms mokėjimai jau atnaujinti. Be kita ko, nustatyti šie su ES lėšų naudojimu susiję trūkumai: viešojo administravimo ir teisės aktų dėl interesų konfliktų trūkumai, nepakankamas skaidrumas, susijęs su dalyvaujančių įmonių nuosavybe, ir viešųjų pirkimų teisės aktų apėjimas²⁸.

Atsižvelgiant į pažeidimus, dėl kurių ne kartą nutrauktas mokėjimas, galima teigti, jog tai, kad nėra nepriklausomo tikrinimo mechanizmo, yra rimtas trūkumas ES lėšų panaudojimo srityje. Čekijos valdžios institucijos turi imtis veiksmingų priemonių, kad užtikrintų už ES lėšų panaudojimą atsakingų įstaigų nepriklausomumą ir išspręstų klausimus, dėl kurių susitarta pagal veiksmų planą.

25 Informacija apie 2012 ir 2013 m. pateikta 2.1 skyriuje dėl svarbių ekonominių interesų apsaugos „Ochrana významných ekonomických zájmů“, <http://www.bis.cz/n/2012-08-22-vyrocní-zpráva-2011.html>; <http://bis.cz/n/2013-11-07-vyrocní-zpráva-2012.html#3>.

26 Žr., pavyzdžiui, Komisijos tarnybų darbinį dokumentą „2013 m. nacionalinės reformų programos ir konvergencijos programos vertinimas Čekijos Respublikai“, Briuselis, 2012 5 30, SWD(2012) 303 *final*, p. 22.

27 Tarp įtariamųjų buvo ir du buvę šiaurės vakarų regiono veiklos programos direktoriai, vieną iš jų apeliacinis teismas 2013 m. sausio 17 d. nuteisė 5 metų laisvės atėmimo bausme. Kitoje byloje išrinktam pareigūnui ir kitiems asmenims pareikšti įtarimai dėl piktnaudžiavimo įgaliojimais ir žalos ES interesams; už šiuos nusikaltimus numatoma iki 12 metų laisvės atėmimo bausmė.

28 Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „2013 m. Čekijos Respublikos nacionalinės reformų programos ir konvergencijos programos vertinimas“, Briuselis, 2013 5 29. SWD(2013) 353 *final*, p. 30.

Prie Regioninės plėtros ministerijos įsteigta nacionalinė koordinavimo institucija, atsakinga už ES lėšų panaudojimą. Ši ministerija parengė Kovos su sukčiavimu ir korupcija ESI lėšų panaudojimo srityje 2014–2020 m. strategiją. Be to, nacionaliniu lygmeniu parengta vyriausybės kovos su korupcija 2013–2014 m. strategija, šiuo metu taip pat baigiamos rengti departamentų kovos su korupcija programos.

Sąžiningumas viešojoje administracijoje

Europos ekonominės politikos koordinavimo semestre Komisija pažymėjo, kad korupcija ir mažas operatyvinis viešosios administracijos efektyvumas yra didelės problemos, nes Čekijos valstybės tarnybai daroma didelė politinė įtaka, o valstybės tarnybą reglamentuojančios taisyklės turi trūkumų²⁹. Be to, korupcijos rizika didėja dėl nepastovumo valstybės tarnyboje, susijusio su dažniais pokyčiais vyriausybėje ir tuo, kad trūksta garantijų skiriant ir atleidžiant pareigūnus³⁰.

Nepaisant to, kad nuo 2002 m. penkis kartus bandyta priimti naujus teisės aktus, konkrečių teisės aktų, kuriais būtų reglamentuojamas įdarbinimas valstybės tarnyboje, nėra. Nors įsigaliojo kelios 2002 m. įstatymo nuostatos, pavyzdžiui, dėl mokymų, viso teisės akto įsigaliojimas buvo atidėtas daugiau kaip dešimtmečiui. Naujausiu pasiūlymu dėl Valstybės tarnautojų įstatymo, pateiktu 2013 m. pradžioje, nėra tinkamai sprendžiami susirūpinimą keliantys klausimai, susiję su nepriklausomumo garantijomis, valstybės tarnybos stabilumu ir karjeros sistemos veikimu³¹. 2013 m. birželio mėn. ankstesnė vyriausybė pritarė tam, kad į įstatymą būtų įtrauktos kelios nuostatos, pavyzdžiui, dėl valstybės sekretoriaus, atsakingo už žmogiškuosius išteklius, pareigybės sukūrimo kiekvienoje ministerijoje. Tačiau šio įstatymo priėmimas Parlamente buvo sustabdytas, nes 2013 m. birželio mėn. kilo vyriausybės krizė, dėl kurios 2013 m. rugpjūčio mėn. buvo paleisti Deputatų Rūmai. Po 2013 m. spalio mėn. įvykusių išankstinių rinkimų naują koalicinę vyriausybę sudariusios politinės partijos atsisakė minties priimti 2013 m. Valstybės tarnautojų įstatymą ir nusprendė valstybės pareigūnų teisinį statusą reglamentuoti iš dalies pakeisdama anksčiau patvirtintą, tačiau iš esmės neįgyvendintą 2002 m. Valstybės tarnautojų įstatymą. Deputatų Rūmai dar nepriėmė sprendimo nei dėl šio pakeitimo įstatymo, kuris pateiktas 2013 m. gruodžio mėn., nei dėl panašaus laikinosios vyriausybės patvirtinto pakeitimų įstatymo.

GRECO nurodė, kad nėra jokių specialių nuostatų, reglamentuojančių valstybės pareigūnų įsidarbinimą privačiajame sektoriuje³². Čekijos saugumo informacijos tarnyba pranešė, kad buvo atvejų, kai pareigūnai dalyvavo skiriant valstybės pagalbą atsinaujinantiems energijos ištekliams, o vėliau patys investavo į tą patį sektorių³³. Ta pati tarnyba pažymėjo, kad praėjusiais metais pagrindinė valstybės administracijos ir vietos valdžios institucijų funkcijų

29 Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „2013 m. Čekijos Respublikos nacionalinės reformų programos ir konvergencijos programos vertinimas“, Briuselis, 2013 5 29. SWD(2013) 353 *final*, p. 8, p. 29–31.

30 2013 m. Čekijos saugumo informacijos tarnybos ataskaita; žr. 3.2 skyrių dėl organizuoto nusikalstamumo („Organizovaný zločin“), <http://bis.cz/n/2013-11-07-vyrocní-zpráva-2012.html#3>.

31 Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „2013 m. Čekijos Respublikos nacionalinės reformų programos ir konvergencijos programos vertinimas“. Briuselis, 2013 5 29. SWD(2013) 353 *final*, p. 30.

32 Žr. GRECO antrojo etapo Čekijos Respublikos vertinimo ataskaitą, kurią GRECO priėmė 28-ajame plenariniame posėdyje (Strasbūras, 2006 m. gegužės 9–12 d.), visų pirma jos vi–vii rekomendacijas, ir Čekijos Respublikos atitikties ataskaitos papildymą, kurį GRECO priėmė 47-ajame plenariniame posėdyje (Strasbūras, 2010 m. birželio 7–11 d.).

33 <http://www.bis.cz/n/2012-08-22-vyrocní-zpráva-2011.html>; žr. 2.1 skyrių dėl svarbių ekonominių interesų apsaugos, „Ochrana významných ekonomických zájmů“.

vykdymo sutrikimų priežastis buvo korupcija, ir nurodė klientelistinius ryšius, kurie užmezgami siekiant naudoti³⁴.

2006 m. priimto Interesų konflikto įstatymu reglamentuojamas interesų ir turto deklaravimas, taip pat jame nustatytos taisyklės dėl aukšto rango renkamų ir skiriamų pareigūnų interesų konflikto³⁵. Šis įstatymas netaikomas bendrai valstybės tarnautojams; jų interesų konfliktai turėtų reglamentuojami Valstybės tarnautojų įstatymu, kuris dar neįsigaliojo³⁶. Valstybės pareigūnai, priklausantys vienai iš įstatyme apibrėžtų kategorijų, turi kasmet deklaruoti finansinius išipareigojimus ir nekilnojamojo turto nuosavybės pokyčius, jiems nuosavybės teise priklausančias brangias prekes, vertybinius popierius, nuosavybės teise priklausančias įmonių akcijas ir brangias dovanas, gautas einant pareigas. Deklaracijas archyvuoja ir prieigą prie jų suteikia atitinkama institucija. Patikros procedūros nėra, tačiau visuomenė išreiškė susirūpinimą dėl kelių neteisingų deklaracijų. Deklaravimo taisyklių nepaisymas laikomas administraciniu pažeidimu. Išsamūs statistiniai duomenys apie sprendimus nepateikiami. Remiantis tyrimo duomenimis, administracinės institucijos netaiko atgrasomų sankcijų. Didžiausia bauda už deklaravimo taisyklių pažeidimus yra apie 150 EUR³⁷.

Viešieji pirkimai

Viešieji darbai, prekės ir paslaugos sudaro 26 proc. Čekijos BVP. Kvietimų teikti pasiūlymus vertė, *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* paskelbta kaip viešųjų darbų, prekių ir paslaugų bendrųjų išlaidų procentinė dalis, 2007 m. buvo 17 proc., o 2010 m. – 21,5 proc.³⁸.

Informacija apie viešųjų pirkimų konkursus centralizuotai pateikiama Viešųjų pirkimų konkursų leidinyje ir skelbiama internete³⁹. Viešųjų pirkimų konkursų priežiūrą vykdo Konkurencijos apsaugos tarnyba (UOHS). 2012 m. Tarnyba pranešė, kad nustatyti pažeidimai dažniausiai buvo susiję su konkursų dalyviams nustatytomis diskriminacinėmis ir neskaidriomis sąlygomis⁴⁰.

2013 m. „Eurobarometro“ verslo apklausos duomenimis, 77 proc. respondentų mano, kad korupcija paplitusi nacionalinio lygmens viešųjų pirkimų srityje, o 67 proc. – kad ji paplitusi konkursų, kuriuos tvarko vietos valdžios institucijos, srityje⁴¹. Čekijos respondentai visų pirma nurodė, kad plačiai paplitusi ši praktika: techninės sąlygos pritaikomos konkrečioms bendrovėms (73 proc.); piktnaudžiaujama derybų procedūromis (47 proc.); vertinant pasiūlymus kyla interesų konfliktas (60 proc.); sudaromi tarpusavio susitarimai dėl teikiamų pasiūlymų (62 proc.); taikomi neaiškūs atrankos ar vertinimo kriterijai (53 proc.); konkurso dalyviai įtraukiami į techninių sąlygų rengimą (47 proc.); piktnaudžiaujama neatidėliotumo pagrindais, kad būtų galima išvengti konkursinių procedūrų (54 proc.); sutarties sąlygos pakeičiamos po sutarties sudarymo (51 proc.)⁴². Kas trečias 2010 m. atliktos Mažųjų ir

34 <http://www.bis.cz/n/2011-09-07-vyrocní-zpráva-2010.html>; žr. 1.6 skyrių dėl organizuoto nusikalstamumo.

35 Įstatymas Nr. 159/2006 Rink. dėl interesų konflikto; dėl jo taikymo fiziniams asmenims žr. 2 straipsnį.

36 Todėl GRECO nustatė, kad šiuo metu galiojančios taisyklės dėl interesų konflikto yra nepakankamos. Antrojo etapo Čekijos Respublikos vertinimo ataskaitos papildymas, kurį GRECO priėmė 47-ajame plenariniame posėdyje (Strasbūras, 2010 m. birželio 7–11 d.),

37 „OŽIVENÍ Monitoring střetu zájmů Oživení.“ (2012), <http://www.bezkorupce.cz/nase-temata/stret-zajmu/monitoring/sz>.

38 http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/indicators2010_en.pdf.

39 Regioninės plėtros ministerija (2012 m.), „Věstník veřejných zakázek“.

40 ÚOHS *Výroční zpráva 2011*,

http://www.uohs.cz/download/VZ_veřejnost/vyrocní_zpráva_UOHS_2011_PRINT.pdf.

41 Greitoji „Eurobarometro“ apklausa Nr. 374.

42 Šie rodikliai, nors nebūtinai yra tiesiogiai susiję su korupcija, parodo rizikos veiksnius, dėl kurių mažėja atsparumas korupcijai viešųjų pirkimų srityje.

vidutinių įmonių ir amatininkų asociacijos respondentas teigė, kad norint sudaryti viešojo pirkimo sutartį būtina mokėti komisinį mokestį arba duoti kyšį⁴³.

Remiantis mokslinio tyrimo projekto duomenimis, 80 proc. sutarčių, kurias ministerijos sudarė 2006–2010 m., buvo sudarytos neviešai arba nerengiant konkurso⁴⁴. Iš viso 67 proc. pirkimų atlikta nesinaudojant Viešųjų pirkimų informacine sistema, o 14 proc. sutarčių sudaryta po konkursų, kuriuose buvo vienodas dalyvių ir sutartį pasirašiusių subjektų skaičius (daugeliu atvejų vienas)⁴⁵.

Čekijos saugumo informacijos tarnyba savo metinėse ataskaitose nuolat reiškė susirūpinimą dėl viešųjų pirkimų, nurodydama netinkamą įtaką ir interesų konfliktus tokiuose sektoriuose kaip energetika, geležinkelių infrastruktūra, miškininkystė ir pašto paslaugos. Geležinkelių infrastruktūra ir miškininkystė dažnai minimos kaip ypač didelės rizikos sritys⁴⁶. Nurodyti praktikos pavyzdžiai – netinkama įtaka nustatant sutarties technines sąlygas, subjektyvūs ir neaiškūs atrankos kriterijai ir antikoncepcinis veiksmų derinimas konkursuose. Tarnyba nustatė, kad buvo vedamos neteisėtos ir neskaidrios derybos, kuriose dažnai nustatyti šie elementai: perkančiosios organizacijos ir konkurso dalyvio bendradarbiavimas, viešųjų sutarčių sudarymas be konkurencingų procedūrų, sąlygų keitimas atrinktų kandidatų naudai, sutarčių pervertinimas, įtaka vertinimo komiteto nariams arba sutarčių dėl nereikalingų paslaugų sudarymas⁴⁷. Tarnyba ne kartą pažymėjo, kad korupcija viešųjų pirkimų srityje buvo grindžiama neoficialiomis, klientelistinėmis struktūromis, kurios gali turėti neigiamos įtakos valdžios institucijų veiklai⁴⁸. Vykstant konkursui dėl Prahos viešojo transporto elektroninio mokėjimo sistemos išaiškėjo rizikos viešųjų pirkimų srityje veiksniai, kaip antai konkurso dokumentų rengimo trūkumai ir valstybės pareigūnų interesų konfliktai⁴⁹.

Čekija padarė didelę pažangą įgyvendindama modernią teisinę viešųjų pirkimų sistemą. 2012 m. iš esmės pakeistu Viešųjų pirkimų įstatymu užtikrintas didesnis skaidrumas ir nustatytos papildomos apsaugos priemonės – griežtesnės konkurso skelbimo ir viešųjų sutarčių sudarymo taisyklės, kuriomis siekiama sumažinti korupcijos riziką⁵⁰. Be to, jame nustatyta nauja didelės reikšmės viešojo konkurso, kuriam turi pritarti vyriausybė arba savivaldybės taryba, kategorija ir reikalavimas, kad konkurse turi dalyvauti ne mažiau kaip du dalyviai. Vis dėlto, nors Komisija pažymėjo, kad padaryta pažanga vietos lygmeniu, kur anksčiau neužteko administracinių pajėgumų spręsti viešųjų pirkimų klausimus, ji taip pat pabrėžė, kad reikalinga tolesnė parama administraciniams pajėgumams stiprinti. Vis dar kyla tam tikrų sunkumų įgyvendinant įstatymą, visų pirma dėl per prasto UOHS konsultavimo⁵¹.

43 http://www.amsz.cz/uploads/soubory/pruzkum4_web_final.pdf. Į klausimą „Ar, Jūsų nuomone, Čekijoje įmanoma sudaryti viešųjų pirkimų sutartį be komisinio mokesčio ar kyšio?“ 29,4 proc. respondentų atsakė „tikrai NE“, 29,9 proc. atsakė „greičiausiai NE“, 7,1 proc. respondentų teigė „tikrai TAIP“, o 23,3 proc. – „greičiausiai TAIP“.

44 Projekto rezultatų pristatymą žr. <http://www.zindex.cz/data/110126-ZINDEX-MEDIA.pdf>.

45 2011 m. sausio mėn. pranešimą spaudai žr. http://www.zindex.cz/data/2011-01-25-TZ_projektu_zIndex.doc

46 <http://www.bis.cz/n/2011-09-07-vyrocn-zprava-2010.html>, žr. 1.2 skyrių.

47 <http://www.bis.cz/n/2011-09-07-vyrocn-zprava-2010.html>, žr. 1.2 skyrių.

48 Žr. 2013 m. BIS ataskaitos 3.2 skyrių dėl organizuoto nusikalstamumo („Organizovaný zločin“), <http://bis.cz/n/2013-11-07-vyrocn-zprava-2012.html#3>; žr. 2012 m. ataskaitos 2.2 skyrių dėl organizuoto nusikalstamumo („Organizovaný zločin“) <http://www.bis.cz/n/2012-08-22-vyrocn-zprava-2011.html>.

49 http://zaostrenonakorupci.cz/wp-content/uploads/Podkladova_studie_Opencard.pdf – žr. Pagarbos instituto analizę; originalas čekų kalba, joje, be kita ko, remiamasi „Erst and Young“ atliktu auditu, http://korupce.praha-mesto.cz/files/=55/MHMP_zaverecna+zprava_FINAL.pdf. Įtariama, kad dėl pervertintos sutarties iš Prahos biudžeto apgaule pasisavinta maždaug 3 mln. EUR.

50 Įstatymas Nr. 55/2012, kuriuo iš dalies keičiamas Viešųjų pirkimų įstatymas Nr. 137/2006, <http://www.portal-vz.cz/cs/Aktuality/Novy-zakon-c-55-2012-Sb-kterym-se-meni-zakon-o>.

51 Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „2013 m. Čekijos Respublikos nacionalinės reformų programos ir konvergencijos programos vertinimas“, Briuselis, 2013 5 29. SWD(2013) 353 final, p. 29–30.

Didesni administraciniai pajėgumai ir geresnis konsultavimas padėtų sparčiau ir sklandžiau vykdyti viešųjų pirkimų procedūras vietos lygmeniu.

Taikant 2012 m. Viešųjų pirkimų įstatymą vis dar yra galimybė sudaryti viešųjų pirkimų sutartis su įmonėmis, turinčiomis anoniminių akcininkų, ir jame nėra nustatyta pakankamai griežtų apsaugos priemonių, užkertančių kelią interesų konfliktui, nes tikrasis įmonės savininkas gali likti nežinomas⁵². Tikėtasi, kad ši skaidrumo trūkumo problema bus išspręsta 2013 m. įstatymu dėl anoniminių akcijų įsigijimo. Tačiau nuo 2014 m. įsigaliojusiame Civiliniame kodekse nustatyta nauja ne visiškai skaidri nuosavybės forma, kurios atveju sunku nustatyti, kam priklauso iš turto, įskaitant akcijas, gautos pajamos. 2012 m. Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatos, kuriomis siekta užtikrinti didesnę skaidrumą, išbrauktos 2013 m. priimta pataisa⁵³. Šie veiksmai prieštarauja siūlomiems pakeitimams, susijusiems su anonimine akcijų nuosavybe⁵⁴.

Politinių partijų finansavimas

Čekijoje pagrindinis politinių partijų finansavimo šaltinis yra valstybė. Valstybės subsidijos gali sudaryti iki 85 proc. partijos biudžeto⁵⁵. Politinės partijos, gavusios tam tikrą procentą balsų arba turinčios bent vieną vietą Parlamente, turi teisę gauti valstybės subsidijas, kurios apskaičiuojamos pagal balsų, gautų tiek parlamento (nacionalinio arba Europos Parlamento), tiek savivaldos rinkimuose, procentinę dalį ir išrinktų kandidatų skaičių. Politinės partijos taip pat gali būti finansuojamos iš narių mokesčių ir aukų⁵⁶. Taikomi tam tikri apribojimai privačių aukų šaltiniams. Politinė partija negali „priimti nemokamų paslaugų ir dovanų“ iš valstybinių institucijų, valstybės finansuojamų organizacijų, savivaldybių (išskyrus komercinių patalpų nuomos atvejus), valstybės įmonių ir kitų juridinių asmenų, kurių daugiau kaip 10 proc. akcijų priklauso valstybei, valstybinei įmonei ar savivaldybei, įskaitant juridinius asmenis, kuriuos valdo ir prižiūri valstybė, labdaros organizacijos, kiti juridiniai asmenys, apibrėžti specialiose taisyklėse, užsienio juridiniai asmenys (išskyrus užsienio politines partijas ir fondus) ir užsienio fiziniai asmenys, kurie nėra nuolatiniai Čekijos Respublikos gyventojai⁵⁷.

Politinių partijų finansinių ataskaitų auditą turi atlikti išorės auditorius, o finansinių ataskaitų kopija turi būti pateikta parlamento biurui, kuris sudaro galimybę su jomis susipažinti savo patalpose, tačiau neskelbia jų internete. Kai kurie parlamento nariai savanoriškai savo partijos interneto svetainėje skelbia informaciją apie finansavimą iš privačių šaltinių.

Geroji patirtis: savanoriškas parlamento narių finansinių duomenų skelbimas

52 „Transparency International“ ataskaita „Corruption risks in the Visegrad Countries – Visegrad Integrity System Study“, p. 18; http://www.transparency.cz/doc/aktuality/corruption_risks_in_visegrad_countries_full_report.pdf.

53 <https://apps.odok.cz/kpl-detail?pid=KORN9BQAAS3P>.

54 Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „2013 m. Čekijos nacionalinės reformų programos ir konvergencijos programos vertinimas“, Briuselis, 2013 5 29, SWD(2013) 353 final, p. 30–31.

55 GRECO (2011 m.) *Čekijos Respublikos atitikties partijų finansavimo skaidrumo reikalavimams vertinimo ataskaita (II tema)*, [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoEval3\(2010\)10_CzechRep_Two_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoEval3(2010)10_CzechRep_Two_EN.pdf), p. 15.

56 Įstatymas Nr. 424/1991 Rink. dėl politinių partijų ir judėjimų asociacijų.

57 Įstatymas Nr. 424/1991 Rink. dėl politinių partijų ir judėjimų asociacijų.

Parlamento nariams Laisvos prieigos prie informacijos įstatymas netaikomas, tačiau viena partija nusprendė taikyti jį savo nariams. Šios partijos etikos kodekse reikalaujama, kad parlamento nariai teiktų visuomenei informaciją apie tai, kaip jie vykdo savo pareigas, išskyrus teisės aktais nustatytą slaptą informaciją.

Vis dėlto GRECO laikosi nuomonės, kad politinių partijų ir rinkimų kampanijų finansavimo procedūros nepakankamai skaidrios. 2011 m. GRECO išskyrė devynias susirūpinimą keliančias sritis⁵⁸, be kita ko, nepatenkinamus politinių partijų kampanijų išlaidų ataskaitų reikalavimus, skaidrumo reikalavimų savarankiškai išsikėlusius kandidatų privačioms kampanijoms nebuvimą (išskyrus kandidatus į prezidentus, kurie privalo skelbti savo ataskaitas)⁵⁹ ir reikalavimo internete skelbti politinių partijų finansines ataskaitas nebuvimą. Viena iš didžiausių kliūčių skaidrumui yra tai, kad neužtikrinama tinkama prieiga prie partijų ataskaitų. GRECO pateikė rekomendacijų dėl to, kiek informacijos apie gaunamas aukas turi turėti partijos, ir dėl labai mažos būtiniausios deklaracijų vertės ribos, tačiau pažymėjo, kad praktiškai su dokumentais sunku susipažinti, nes bibliotekoje saugoma tik viena kopija. Dar svarbiau yra tai, kad GRECO išreiškė susirūpinimą dėl priežiūros institucijos, kadangi išorės patikrinimus atlieka patys parlamento nariai, būtent Deputatų Rūmų priežiūros komitetas, kuris atsakingas už valstybės finansinių išteklių naudojimo priežiūrą⁶⁰. Čekijos partijų finansavimo priežiūros mechanizmas yra tik formalaus pobūdžio – jį taikant patikrinama tik tai, ar deklaracijos pateiktos laiku ir ar laikantis įstatyme nustatytų kriterijų. Tai nėra veiksmingas, nepriklausomas kontrolės mechanizmas.

2013 m. sausio mėn. vyriausybė atmetė teisės akto projektą, kuriuo galėjo būti atsižvelgta į GRECO rekomendacijas, kuriomis siekta skaidresnio partijų finansavimo. Atrodo, kad šiuo metu nėra sutarimo dėl tinkamiausio politinių partijų finansavimo kontrolės modelio. Svarstyti du alternatyvūs pasiūlymai: sukurti naują nepriklausomą priežiūros instituciją arba išplėsti Aukščiausiųjų audito rūmų įgaliojimus⁶¹. Nė vienas iš dviejų pasiūlymų nesulaukė pakankamai palaikymo, kad būtų galima imtis tolesnių veiksmų. Ankstesnė vyriausybė ketino pakeisti įstatymus dėl politinių partijų bei rinkimų kodekso, tačiau dėl 2013 m. spalio mėn. įvykusių rinkimų bet kurį teisės akto pasiūlymą reikėtų iš naujo pateikti naujajam Parlamentui, kad šis jį priimtų.

Patraukimas atsakomybėn už korupciją

Čekijos vyriausybės užsakymu „Transparency International“ atlikto tyrimo rezultatai rodo, kad teismai iš esmės nuosekliai traukia baudžiamojon atsakomybėn už kyšininkavimą. Tyrime teigiama, kad dauguma nagrinėtų bylų buvo susijusios su smulkia korupcija. Atvejai, kai baudžiamojon atsakomybėn patraukiama už didelio masto korupciją, gana reti⁶². Beveik visos

58 Žr. GRECO trečiojo vertinimo etapo ataskaitą. Čekijos atitikties partijų finansavimo skaidrumo reikalavimams vertinimo ataskaita (II tema).

59 Įstatymas Nr. 275/2012 Rink. dėl Respublikos prezidento rinkimų ir dėl tam tikrų įstatymų (Įstatymo dėl Respublikos prezidento rinkimų) pakeitimo.

60 Žr. GRECO trečiojo vertinimo etapo ataskaitą. Čekijos Respublikos atitikties partijų finansavimo skaidrumo reikalavimams vertinimo ataskaita (II tema), p. 11, p. 20.

61 Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „2013 m. Čekijos Respublikos nacionalinės reformų programos ir konvergencijos programos vertinimas“, Briuselis, 2013 5 29, SWD(2013) 353 final, p. 29.

62 „Transparency International“ *Analýzy soudních rozhodnutí vydaných v letech 2007 až 2009 a 2010 až 2012 ve věcech úplatkářských trestných činů* (2013), <http://www.transparency.cz/analýza-soudnich-rozhodnuti-vydanych-letech-2010-2012-vecech/>, p. 171.

nagrinėtos bylos buvo susijusios su valstybės pareigūnų korupcija. Labai retai nagrinėjamos bylos dėl korupcijos privačiajame sektoriuje (2010–2012 m. laikotarpiu tik 8 bylos)⁶³.

Už svarbių kyšininkavimo bylų tyrimų priežiūrą iš esmės atsakingi sunkių ekonominių ir finansinių nusikaltimų departamentai, įsteigti Aukštosios prokuratūros biuruose Prahoje ir Olomouce, taip pat Generalinėje prokuratūroje. Prokuratūroje taip pat dirba paskirti prokurorai, kurių specializacija – korupcijos bylos. Visais atvejais Generalinė prokuratūra vykdo Aukštosios prokuratūros priežiūrą.

EBPO kovos su kyšininkavimu darbo grupė išreiškė susirūpinimą, kad galimas politinis spaudimas priimant su kaltinimu susijusius sprendimus gali netiesiogiai daryti poveikį tyrimams ir patraukimui atsakomybėn⁶⁴. Remiantis įstatymais, sprendimuose atleisti Generalinės prokuratūros vadovą nereikia nurodyti tokio sprendimo priežasčių⁶⁵. Vyriausybė gali teisingumo ministro siūlymu nušalinti Generalinį prokurorą nuo pareigų. Generalinio prokuroro nurodymai dėl prokuratūrų procedūrų ir administravimo yra privalomi⁶⁶.

2011 m. sausio mėn. vyriausybė pakeitė generalinį prokurorą. Naujojo generalinio prokuroro siūlymu teisingumo ministras 2012 m. liepos mėn. Prahoje paskyrė naują vyriausiąją prokurorę. Iki jos pareigas ėjęs prokuroras iš užimamų pareigų buvo atleistas dėl netinkamo valdymo ir neprofesionalaus elgesio; jo skundo Aukščiausiasis administracinis teismas nepatenkino⁶⁷. Manoma, kad šių dviejų pareigūnų paskyrimas yra svarbus žingsnis siekiant aktyviai kovoti su korupcija Čekijoje. Paskyrus šiuos pareigūnus prokuratūra pradėjo kelis svarbius tyrimus, susijusius su aukščiausio lygio politikais ir viešosios administracijos pareigūnais.

2012 m. spalio mėn. vyriausybė paskelbė, kad pasiekė susitarimą dėl prokuratūros pertvarkos, kuri vyriausybė oficialiai patvirtinto 2013 m. gegužės mėn. Turėtų būti supaprastinta prokuratūros organizacinė struktūra: dabartinę keturių lygmenų struktūrą pakeistų trijų lygmenų struktūra (apygardos prokuratūros – regioninės prokuratūros – Generalinė prokuratūra). Naujos už korupcijos bylas atsakingos prokuratūros įsteigimu prie Generalinės prokuratūros siekiama centralizuoti patraukimą atsakomybėn už korupciją, už kurią šiuo metu atsakingos skirtingos prokuratūros, ir užtikrinti, kad jis būtų veiksmingesnis. Tačiau šis teisės akto pasiūlymas buvo atšauktas.

3. BŪSIMI VEIKSMAI

Pastarąjį dešimtmetį Čekijoje plėtota strateginė kovos su korupcija sistema. Tiek ES institucijos, prižiūrinčios, kaip naudojama Europos Sąjungos finansinė parama, tiek kiti subjektai nurodė nuolat kylančias problemas, susijusias su viešųjų lėšų pasisavinimu, viešaisiais pirkimais ir kitokio pobūdžio įmonių ir viešojo sektoriaus sąveika. Nuolat dedamos pastangos priimti teisės aktus dėl valstybės tarnybos kol kas nedavė rezultatų. Nuomonių tyrimai rodo, kad didelė visuomenės dalis mano, jog korupcija yra didžiausia kliūtis verslui.

Toliau nurodytiems aspektams reikia skirti daugiau dėmesio.

63 Ten pat, p. 172.

64 EBPO Kovos su kyšininkavimu darbo grupė. 3 etapo EBPO Kovos su kyšininkavimu konvencijos įgyvendinimo Čekijos Respublikoje ataskaita, (2013 m.), p. 30, <http://www.oecd.org/daf/anti-bribery/CzechRepublicphase3reportEN.pdf>

65 http://www.euro-justice.com/member_states/czech_republic/country_report/1713/; Prokuratūros įstatymo Nr. 283/1993, Rink. 9 skirsnis.

66 Prokuratūros įstatymo Nr. 283/1993 Rink. 10 straipsnio 5 dalis ir 12 straipsnis.

67 2012 m. birželio 12 d. Aukščiausiojo administracinio teismo sprendimas Nr. 1 As 51/2012-242.

- Priimti teisės aktus dėl **valstybės tarnybos**, kuriais būtų sprendžiami interesų konflikto, nuopelnais grindžiamo įdarbinimo ir apsaugos nuo savavališko atleidimo klausimai. Didinti valstybės tarnybos stabilumą ir stiprinti apsaugos nuo politinio kišimosi priemones. Valstybės tarnyboje vykdyti tarnybinės etikos programas, kuriose daugiausia dėmesio būtų skiriama prevencijos priemonėms.
- Visais lygmenimis stiprinti **prokuratūros** pajėgumus, skatinti specializaciją ir mokymus, siekiant nustatyti ir pašalinti interesų konfliktus. Užtikrinti veiksmingą Viešųjų pirkimų įstatymo įgyvendinimą. Didinti bendrovių, dalyvaujančių viešuosiuose konkursuose, nuosavybės skaidrumą. Taikyti *ex-ante* patikros mechanizmą, siekiant užkirsti kelią interesų konfliktams ir korupcijai vykdant Europos struktūrinių ir investicijų fondų programas. Stiprinti visų įstaigų, atsakingų už ES lėšų panaudojimą, nepriklausomumą.
- Metinėse finansinėse ataskaitose išsamiai deklaruoti **partijų ir rinkimų kampanijų išlaidas**. Užtikrinti, kad visuomenė galėtų nesunkiai susipažinti su politinių partijų finansinėmis ataskaitomis, ir vykdyti veiksmingą ir nešališką politinių partijų finansavimo priežiūrą.
- Stiprinti **prokurorų gebėjimus nepriklausomai nagrinėti korupcijos bylas** peržiūrint prokurorų skyrimo kriterijus ir reformuojant vykdytojų nurodymų teikimo tvarką konkrečiais atvejais.